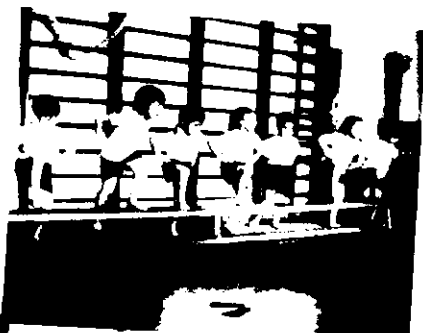

Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України
Головне управління освіти і науки виконавчого органу
Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації)
Київський університет імені Бориса Грінченка

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

до Програми виховання і навчання дітей
від двох до семи років

«ДИТИНА»

Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України
Головне управління освіти і науки виконавчого органу
Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації)
Київський університет імені Бориса Грінченка

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
до Програми виховання і навчання дітей
від двох до семи років
«ДИТИНА»

Схвалено до використання
у дошкільних навчальних закладах України

3-є видання, доопрацьоване та доповнене

Київ — 2012

УДК 373.2(083.1)
ББК 74.100.41я81
М54

Схвалено до використання у дошкільних навчальних закладах України
(Лист ІІТЗО № 1.4/18-Г-474 від 05.07.2010 р.)

Науковий керівник проекту:

В.О. Огнев'юк, доктор філософських наук, професор, академік НАПН України

Наукові редактори: *Н.В. Кудикіна, В.У. Кузьменко*

Відповідальні за підготовку видання: *Н.І. Богданець-Біоскаленко, Н.М. Дятленко*

Авторський колектив: *[Е.В. Белкіна], Н.І. Богданець-Біоскаленко, О.Л. Богініч, З.Н. Борисова, М.С. Вашуленко, В.М. Вертугіна, Е.С. Вільчковський, Л.В. Гаращенко, Н.М. Голота, Т.Л. Гурковська, Н.Я. Дзюбишина-Мельник, С.О. Довбня, Н.М. Дятленко, І.І. Карабаєва, О.В. Коваленко, Н.С. Коваль, Н.М. Кот, [Л.П. Кочина], Н.В. Кудикіна, В.У. Кузьменко, О.В. Лобода, Л.В. Лохвицька, О.В. Мартинчук, М.А. Машовець, О.Ю. Осадько, А.В. Пасічник, О.В. Проскура, Г.В. Смольникова, Г.С. Тарасенко, І.Є. Товкач, О.Н. Хорошковська, А.С. Шевчук*

Методичні рекомендації до Програми виховання і навчання дітей від двох до семи років «Дитина» / наук. кер. проекту: В.О. Огнев'юк; наук. ред. Н.В. Кудикіна, В.У. Кузьменко; авт. кол. [Е.В. Белкіна], Н.І. Богданець-Біоскаленко, О.Л. Богініч, З.Н. Борисова, М.С. Вашуленко [та ін.] / Мін. осв. і наук., мол. та спорту України, Головн. упр. осв. і наук. викон. орг. Київміськради (КМДА), Київ. ун-т ім. Б. Грінченка. — 3-є вид., доопр. та доп. — К. : Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2012. — 400 с.

ISBN 978-966-7548-85-8.

Методичні рекомендації, розроблені за структурою Програми виховання і навчання дітей від двох до семи років «Дитина», є складовою методичного комплексу і спрямовані на виконання Закону України «Про дошкільну освіту», Державної цільової програми розвитку дошкільної освіти до 2017 р., а також повністю відповідають Базовому компоненту дошкільної освіти України, що затверджений наказом Міністерства освіти, молоді та спорту України від 22.05.2012 р. № 615.

У розділах розкрито сучасні підходи щодо реалізації завдань навчання, виховання і розвитку дітей дошкільного віку, а також концептуальні підходи, сучасні методи і прийоми, зміст і засоби, форми організації роботи з дітьми за кожним розділом програми.

Для педагогічних працівників дошкільних навчальних закладів, приватних педагогів (гувернерів), батьків, студентів і викладачів вищих навчальних педагогічних закладів.

УДК 373.2(083.1)

ББК 74.100.41я81

© [Е.В. Белкіна], Н.І. Богданець-Біоскаленко,

О.Л. Богініч та ін., доопр. та доп., 2012

© Київський університет імені Бориса Грінченка, 2012

ISBN 978-966-7548-85-8

Пропоновані методичні рекомендації укладено відповідно до розділів Програми виховання і навчання дітей від двох до семи років «Дитина» (далі — Програма «Дитина», Програма), враховано сучасні пріоритети освітньої діяльності дошкільних навчальних закладів. У посібнику систематизовано представлені методичні рекомендації та практичні поради щодо втілення у життя змісту зазначеної Програми. Ним можуть скористатися педагоги дошкільних навчальних закладів, які працюють за цією Програмою, інші працівники дошкільної освіти, приватні педагоги (гувернери), а також всі ті, хто хоче поглибити й удосконалити свої знання з питань методики виховання і навчання дітей дошкільного віку.

Порівняно з попередніми, 3-є видання методичних рекомендацій ґрунтовно доопрацьоване та доповнене, всі матеріали суттєво оновлені, а саме: додано розділи «Особливості роботи в групі дітей раннього віку», «Розвивальне предметне середовище», «Діти, які потребують особливої уваги вихователів та батьків», «Діти з особливими освітніми потребами», «Подорожуємо у світ англійської мови»; значно доповнено та оновлено зміст розділів «Зростає особистість», «Стиль педагогічного спілкування як умова розвитку самоповаги дошкільника», «Організація життєдіяльності в групах дошкільного навчального закладу», «Мова рідна, слово рідне», «Навчаємо дітей грамоти», «Граючись, зростаємо», «Віконечко у природу», «Математична скарбничка», «Прилучаємо дітей до музичної скарбниці» тощо.

Зміст оновлень ґрунтується на засадах Базового компонента дошкільної освіти України (2012), зокрема щодо визнання самоцінності дошкільного дитинства; опікування створенням сприятливих умов для розвитку особистості та реалізації компетентісного підходу; надання пріоритету соціально-моральному розвитку. Враховано позиції щодо посилення уваги педагогів до фізичного та психічного здоров'я дошкільників; зроблено акцент на питаннях індивідуалізації освітнього процесу та реалізації окремих позицій варіативної складової зазначеного документа.

Автори 3-го видання «Методичних рекомендацій до Програми виховання і навчання дітей від двох до семи років "Дитина"»:

Основні принципи програми «Дитина» — В.У. Кузьменко, доктор психологічних наук; **О.В. Проскура**, кандидат психологічних наук;

Зростає особистість — В.У. Кузьменко, доктор психологічних наук;

Стиль педагогічного спілкування як умова розвитку самоповаги дошкільника — Н.М. Дятленко, кандидат психологічних наук;

Особливості роботи в групі раннього віку — Т.Л. Гурковська, кандидат педагогічних наук; **Н.М. Дятленко**, кандидат психологічних наук;

Організація життєдіяльності дітей третього року життя — *Г.В. Смольникова*, кандидат психологічних наук;

Очка бачать, вушка чують — *Г.В. Смольникова*, кандидат психологічних наук;

Організація життєдіяльності в групах дошкільного навчального закладу — *Г.В. Смольникова*, кандидат психологічних наук;

Зростаємо дужими — *Е.С. Вільчковський*, доктор педагогічних наук;
О.Л. Богиніч, кандидат педагогічних наук; *Л.В. Гаращенко*, старший викладач;

Мова рідна, слово рідне — *О.Н. Хорошковська*, доктор педагогічних наук; *Н.Я. Дзюбишина-Мельник*, кандидат філологічних наук; *І.Є. Товкач*, старший викладач; *А.В. Пасічник*, старший викладач;

Навчання дітей елементів грамоти — *М.С. Ващуленко*, доктор педагогічних наук; *І.І. Карабаєва*, кандидат психологічних наук; *А.В. Пасічник*, старший викладач; *І.Є. Товкач*, старший викладач;

Художня література — *Н.І. Богданець-Білоskalенко*, кандидат педагогічних наук; *Н.Я. Дзюбишина-Мельник*, кандидат філологічних наук; *А.В. Пасічник*, старший викладач;

Дитина у доквіллі — *А.В. Пасічник*, старший викладач; *І.Є. Товкач*, старший викладач;

Граючись, зростаємо — *Н.В. Кудикіна*, доктор педагогічних наук; *С.О. Довбня*, старший викладач;

Віконечко у природу — *Н.С. Коваль*, кандидат педагогічних наук; *Г.С. Тарасенко*, доктор педагогічних наук; *С.О. Довбня*, старший викладач;

Математична скарбничка — *[Л.П. Кочина]*, кандидат педагогічних наук; *О.В. Коваленко*, кандидат педагогічних наук; *М.А. Машовець*, кандидат педагогічних наук;

Організація образотворчої діяльності — *[Е.В. Белкіна]*, кандидат педагогічних наук; *Н.М. Голота*, кандидат педагогічних наук;

Привчаємось працювати — *З.Н. Борисова*, доктор педагогічних наук; *Н.М. Кот*, кандидат педагогічних наук; *М.А. Машовець*, кандидат педагогічних наук;

Діти, які потребують особливої уваги вихователів та батьків — *О.Ю. Осадько*, кандидат психологічних наук;

Діти з особливими освітніми потребами — *О.В. Мартинчук*, кандидат педагогічних наук; *В.М. Вертугіна*, старший викладач;

Залучаємо дітей до музичної скарбниці — *А.С. Шевчук*, кандидат педагогічних наук;

Подорожуємо у світ англійської мови — *О.В. Лобода*, старший викладач;

Розвивальне предметне середовище дошкільного навчального закладу — *Л.В. Лохвицька*, кандидат педагогічних наук.

ЗМІСТ

ВСТУП	3
Основні принципи програми «Дитина»	5
Зростає особистість	20
Стиль педагогічного спілкування як умова розвитку самоповаги дошкільника	38
Особливості роботи в групі дітей раннього віку	48
Організація життєдіяльності дітей третього року життя	63
Очка бачать, вушка чують	78
Організація життєдіяльності в групах дошкільного навчального закладу	86
Зростаємо дужими	96
Мова рідна, слово рідне	102
Художня література	144
Дитина у доквіллі	154
Граючись, зростаємо	161
Віконечко у природу	182
Математична скарбничка	223
Організація образотворчої діяльності	240
Привчаємось працювати	253
Діти, які потребують особливої уваги вихователів та батьків	281
Діти з особливими освітніми потребами	291
Залучаємо дітей до музичної скарбниці	308
Подорожуємо у світ англійської мови	360
Розвивальне предметне середовище дошкільного навчального закладу	372
Список літератури	389

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
до Програми виховання і навчання дітей
від двох до семи років
«ДИТИНА»

Схвалено до використання
у дошкільних навчальних закладах України

3-є видання, доопрацьоване та доповнене

Видання підготовлене до друку в НМЦ видавничої діяльності
Київського університету імені Бориса Грінченка

Завідувач НМЦ видавничої діяльності,
директор видавництва *М.М. Прядко*
Головний редактор, відповідальна за випуск *Т.В. Карбовнича*
Художник обкладинки *Т.В. Нестерова*
Технічний редактор *Т.М. Піхота*
Верстальник *А.В. Цебренько*

Поліграфічна група: *А.А. Богадельна, Д.Я. Ярошенко,*
О.М. Дзень, Г.О. Бочарник, В.В. Василенко

Підписано до друку 25.10.2012 р. Формат 60×84/16.
Ум. друк. арк. 24,25. Обл.-вид. арк. 25,4.
Наклад 100 пр. Зам. № 2-165.

Київський університет імені Бориса Грінченка.
04053, м. Київ, вул. Воровського, 18/2.
Свідчення суб'єкта видавничої справи
Серія ДК № 4013 від 17.03.2011 р.

Попередження! Згідно із Законом України «Про авторське право і суміжні права» жодна частина цього видання не може бути використана чи відтворена на будь-яких носіях, розміщена в мережі Інтернет без письмового дозволу Київського університету імені Бориса Грінченка й авторів. Порушення закону призводить до адміністративної, кримінальної відповідальності.